

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

▪ cărți

Bárdi, Nándor (ed.): *Hullóidő. Székely identitásépítés a 19-20. században.* [Construirea identității secuiești în secolele al XIX-lea și al XX-lea] Kolozsvár-Budapest: Kriterion Könyvkiadó - HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, 2024. 280 p.

Scopul volumului de față este multiplu. Volumul dorește să identifice rădăcinile istorice ale identității secuiești, să schițeze dimensiunile socio-științifice, literare și artistice ale acestei construcții identitare, să evidențieze elementele permanente și noi ale discursului despre Ținutul Secuiesc, respectiv să exploreze aspectele microregionale, regionale, transilvănene și ungare ale percepțiilor legate de secuime. Cele nouă studii incluse în volum abordează preponderent fenomene din secolul al XX-lea și, din punct de vedere tematic, sunt legate între ele prin a fi axate pe instituționalizarea identității secuiești, respectiv socializarea celor care au contribuit la acest proces. Autorii provin din rândul lingviștilor, istoricilor literari, etnografilor, antropologilor și istoricilor: Ablonczy Balázs, Bárdi Nándor, Bokor Zsuzsa, Mohay Tamás, Nagy Szabolcs, Orbán Zsolt, Sándor Klára, Szőcsné Gazda Enikő, Tompa Zsófia și Vallasek Júlia.

Volumul poate fi accesat [aici](#).

Kiss, Dénes - Peti, Lehel (eds.): *Etnicitate cotidiană. Studii despre comunități minoritare din România.* Cluj-Napoca: Editura ISPMN, 2024.

ISPMN consideră studiul problemelor legate de identitatea minorităților naționale din România unul dintre principalele sale obiective. Proiectul de cercetare „Afirmarea etnicității în comunitățile minoritare din România” este unul dintre programele prin intermediul cărora își atinge acest scop. Cercetarea desfășurată în cadrul acestui proiect a urmărit să examineze modul în care identitatea etnică minoritară se manifestă în situațiile de rutină din viața de zi cu zi. Programul a inclus o componentă de cercetare de teren în șase comunități minoritare din România. Munca de teren s-a bazat în principal pe interviuri semi-structurate ce au fost completate de observarea evenimentelor comunitare, cartografierea peisajului lingvistic și, în trei dintre aceste comunități, cu aplicarea de chestionare.

Volumul cuprinde 6 articole care analizează rezultatele acestui proiect, studiile de caz fiind despre comunitățile minoritare croate, ceangăiești, elene și tătare din România. Acestea le este adăugat un articol despre efectele turismului asupra etnicității comunităților cehești din România, articol ce este rezultatul unor proiecte de cercetare și a unui film documentar ce au

fost realizate în cadrul ISPMN.

Mai multe detalii despre volum vedeți [aici](#).

Kovács Eszter: „Egy kis figyelmesség...” Informális hálózatok és gyakorlatok a Gyergyói-medencében (1970-1989). [„O mică atenție...” Rețele și practici informale în Depresiunea Giurgeului (1970-1989)] Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület - Kriterion Könyvkiadó, 2024. 266 p.

Cartea semnată de Kovács Eszter urmărește să reconstruiască evenimentele de zi cu zi trăite în anii '70 și '80 în Depresiunea Giurgeului. Analiza memoriilor este axată pe practicile sociale a interacțiunilor dintre puterea politică și spațiul de manevre individual al cetățenilor. Întrebarea principală la care cercetarea de față caută răspuns este următoarea: care au fost reacțiile societății la dictatura care domina viața cotidiană? Cele două fenomene prin prisma cărora este examinat cotidianul este informalitatea precum și sfera „cvasi publică” asociată acesteia. Astfel sunt trecute în revistă „secretele arhicunoscute” ale vremii, regulile nescrise și micro-practicile care caracterizau gestionarea accesului la bunurile materiale și simbolice. În locul examinării economiei secundare, căreia i s-a acordat o atenție sporită în literatura de specialitate, cercetarea de față se ocupă de viața culturală și sportivă, respectiv cultivarea pseudo-publică a identității etnice și religioase.

Mai multe informații găsiți [aici](#).

■ reviste, articole

Bárdi, Nándor: O încercare de integrare. Apariția societății minoritare maghiare din România, 1920-1940. Editura ISPMN, Seria Studii de atelier nr. 72, 2024. 43 p.

Studiul își propune să descrie reorganizarea minorității maghiare care a trăit în fostele teritorii maghiare care au devenit parte a României după 1918. Pe baza literaturii academice maghiare din ultimele decenii, analiza explorează modul în care acești maghiari și-au restructurat instituțiile pe măsură ce au trecut de la statutul de majoritate la statutul lor de minoritate națională. În prima parte este prezentat și definit cadrul conceptual. Textul oferă o scurtă prezentare generală a politicilor interbelice ale României și Ungariei față de maghiari. Autorul utilizează indicatori-cheie pentru a evidenția schimbările în condițiile sociale ale maghiarilor din Transilvania între 1910 și 1941. Cele mai importante părți ale studiului acoperă integrarea în sistemul politic al României Mari și crearea de instituții ale societății minoritare.

Studiul poate fi accesat online [aici](#).

Budian, Raluca Cosmina - Blaga, Oana Maria: Roma Community and Health Inequalities during the COVID-19 Pandemic in Romania: The Role of Health Mediators. *Anthropological Journal of European Culture*, vol. 33, nr. 1, 2024, pp. 105-

118. <https://doi.org/10.3167/ajec.2024.330110>

În timpul unei pandemii, inegalitățile de sănătate deja existente tind să se agraveze. Acest studiu explorează inegalitățile în domeniul asistenței medicale întâmpinate de membrii a două comunități rome în primele luni ale pandemiei COVID-19 în România. În perioada august-septembrie 2021, au fost realizate treizeci de interviuri etnografice: douăzeci în două comunități rome din județul Mureș și zece cu diverși profesioniști care lucrează cu aceste comunități, mediatorii sanitari de exemplu. Ghidul de interviu a fost elaborat luând în considerare perspectivele antropologice și sociologice asupra sănătății. A fost efectuată o analiză tematică și au fost identificate trei aspecte relevante: (a) scepticismul cu privire la COVID-19 și la vaccin; (b) rolul mediatorului sanitar înainte și în timpul pandemiei și (c) discriminarea suferită înainte și în timpul pandemiei în ceea ce privește asistența medicală. În timpul pandemiei din România, în care inegalitățile erau în creștere, activitatea mediatorilor sanitari ca facilitatori culturali a fost remarcabilă. Aceștia au fost intermediarii dintre instituțiile de sănătate ale statului și grupurile minoritare, mediatorii romi fiind cei care au oferit cunoștințe valoroase despre realitatea trăită de comunitățile rome.

Parno, Marius Imre - Ștefănescu, Marius Vasiluță - Stănescu, Simona: Are Roma losing their roots? Traditional and non-traditional Roma occupations in two large communities in Romania: Timișoara and Cluj-Napoca. *Moravian Geographical Reports* vol. 32, no. 2, 2024, pp.101-111. <https://doi.org/10.2478/mgr-2024-0009>

În România, una dintre țările cu cea mai mare comunitate de romi din Europa, diferența dintre populația majoritară și minoritatea romă continuă să fie mare. Lucrarea analizează dacă există o sustenabilitate a ocupațiilor și meșteșugurilor tradiționale ale romilor sau dacă asistăm la o dinamică ocupațională continuă în detrimentul celei tradiționale. Obiectivul cercetării este de a identifica modelele de activități economice tradiționale și netradiționale practicate în comunitățile de romi din două orașe: Timișoara și Cluj-Napoca.

***Korunk*, 7/2024**

Numărul de față este axat pe tematica rețelelor sociale. De-a lungul istoriei, omenirea a devenit din ce în ce mai globalizată, cooperarea și raporturile sociale devenind din ce în ce mai strânse în diferite domenii. S-au dezvoltat rețele economice, științifice, politice, culturale etc., iar dezvoltarea lor a fost accelerată și extinsă de funcționarea internetului. Numărul de față îl poartă pe cititor într-o călătorie prin diferite perioade ale istoriei. Tímea Berki și Péter Sas se întorc în secolul al XIX-lea, având pe Sámuel Brassai și Lajos Kelemen ca figuri centrale ale studiilor lor. János Fodor și Ágnes Kiss examinează sisteme formale și informale de control ale dictaturii comuniste din România, în timp ce István Benedek, Szilárd István Szász și Borbála Gondos analizează diferite aspecte ale rețelelor de socializare. Orsolya Enikő Nagy prezintă reporganizarea comunității evreiești din Cluj după Holocaust, în timp ce Enikő Deák analizează rețeaua asistenței sociale din România.

■ filme

Tőlem tudjátok meg. Hat roma portré a székelykeresztúri régióból (De la mine să aflați. Șase portrete de romi din regiunea Cristuru Secuiesc) (regia: Lakatos Miska)

Prin Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Fundația Integratio, cu sediul în Timișoara, a demarat un proiect cultural-sociografic cu scopul de a reduce „invizibilitatea culturală a romilor” și de a prezenta cât mai real conviețuirea dintre romi și neromi. Proiectul a inclus un film documentar despre romii din zona județului Harghita, precum și organizarea de ateliere și o expoziție de fotografie legate de film.

Regiunea Cristuru Secuiesc are aproximativ un sfert din populație de etnie romă. 10% dintre acești romi trăiesc în sărăcie extremă, în așezări improvizate. În comparație cu alte regiuni din Ținutul Secuiesc (unde au avut loc pogromuri împotriva romilor), conviețuirea în jurul Cristurului Secuiesc este relativ pașnică. Instituțiile sunt comune, căsătoriile mixte nu sunt rare. Cu toate acestea, excluderea este prezentă și aproape toți romii încearcă să scape de ea. Căile de eliberare sunt însă diverse. Unii doresc să își păstreze identitatea bazându-se pe tradiții. Alții vor să unească comunitatea romă. Mulți încearcă să se integreze în majoritate sau să trăiască în spații comune cu majoritatea, experimentând astfel egalitatea. Aproape toți au o dublă identitate romă-maghiară și suferă din cauza lipsei de recunoaștere. Această situație complexă a fost cartografiată și prezentată de următorii artiști vizuali și experți implicați în proiect: Lakatos Miska (regizor și editor), Tóth Helga (cameraman), András Lóránd, Luis Escobedo, Kiss Boróka, Kiss Tamás, Sólyom Andrea, Isztolyka Máté și Toró Tibor (experți), Lovassy Cseh Tamás (dramaturg), Ioni Renáta și Lakatos Miska (muzică). La realizarea filmului au participat ca protagoniști: Barabás Blanka, Core Mária, Dán Attila, Gábor Máté, Gergely Gábor, Isztojka Máté și Patakfalvi Judith.

■ despre buletinul informativ Noutăți

Scopul proiectului este colectarea și difuzarea informațiilor despre lucrările științifice recent apărute în domeniul cercetării minorităților naționale din România, respectiv evenimentele de importanță majoră din această arie. Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea buletinului informativ sunt rugați să ne contacteze la adresa: centru.doc@ispmn.gov.ro.